

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Geleneksel Sporlara Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Investigation of the Attitudes of the Students of the Faculty of Sport Sciences Towards Traditional Sports

Araştırma Makalesi / Research Article

- Davut ATILGAN ¹
 Onur ÖZTÜRK ²
 Ünal TÜRKÇAPAR ^{1,3}

¹ Sütçü İmam Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi, KAHRAMANMARAŞ

² İnönü Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Enstitüsü, MALATYA

³ Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi, Bişkek, KIRGIZİSTAN

Sorumlu Yazar / Corresponding Author
Doç. Dr. Davut ATILGAN
davutatilgan@ksu.edu.tr

Geliş Tarihi / Received : 28.06.2024
Kabul Tarihi / Accepted : 14.10.2024
Yayın Tarihi / Published : 31.10.2024

Etik Bilgilendirme / Ethical Statement
Bu araştırma, Sütçü İmam Üniversitesi
Tıbbi araştırmalar Etik Kurulu'nun
18.03.2024 tarih ve 2024 – 02 sayılı
kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

DOI: 10.53434/gbesbd.1506795

Öz

Türk kültürü geniş bir coğrafyada var olmuş ve varlığını da sürdürmeye devam etmektedir. Yine Türk kültürünün ayrılmaz parçalarından biri de geleneksel sportlardır. Bu araştırmanın amacı Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin geleneksel sportlara yönelik tutumlarının bazı demografik değişkenler bakımından incelenmesidir. Örneklem, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ile Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde Spor Bilimleri Fakültelerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 18-37 yaş aralığında 323 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış olup araştırma deseni betimsel taramadır. Veri toplama aracı olarak Evli, Koçak ve Evli (2021), tarafından geliştirilmiş olan Geleneksel Sportlara Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Veriler istatistiki yazılım paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırmada kullanılacak testlerin belirlenmesi için değişkenlere ilişkin normallik dağılımları çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdiğinin tespit edilmesi üzerine ikili gruplar arasındaki karşılaştırmalar için Independent Sample *t*-testi, ikiden fazla gruplar arasındaki karşılaştırmalar için ANOVA testi yapılmıştır. Çoklu guruplar arasındaki farklılığın tespiti için Post-Hoc testlerinden LSD testi yapılmıştır. Ayrıca değişkenlerin gruplar üzerinde elde edilen sonuçların etki büyüklükleri de belirlenmiştir. Araştırma bulgularında geleneksel sportlara yönelik tutum puanı ortalamalarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak ölçek geneli ve alt boyutlarda üniversite, akademik başarı durumu, bölüm, sınıf ve doğduğu yerleşim yeri değişkenleri bakımından gruplar arasında anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel sportlar, Spor bilimleri, tutum

Abstract

Turkish culture has existed in a wide geography and continues to exist. Another integral part of Turkish culture is traditional sports. The aim of this research is to examine the attitudes of the Faculty of Sports Sciences students towards traditional sports in terms of some demographic variables. The sample consists of 323 students between the ages of 18-37 studying in different departments of the Sports Sciences Faculties of Kahramanmaraş Sütçü İmam University and Kyrgyzstan-Türkiye Manas University. Quantitative research method was used in the research and the research design is descriptive scanning. The Attitude Towards Traditional Sports Scale developed by Evli, Koçak and Evli (2021) was used as the data collection tool. Data were analyzed using a statistical software package. The significance level was accepted as $p<0.05$. To determine the tests to be used in the study, normality distributions, skewness and kurtosis values of the variables were examined. After determining that the data showed normal distribution, Independent Sample *t*-test was performed for comparisons between paired groups and ANOVA test was performed for comparisons between more than two groups. LSD test was used as a from Post-Hoc test to deferine he difference betsen mültipleks grupsa. In addition, the effect sizes of the results obtained from the variables on the groups were also determined. In the research findings, it was determined that the average attitude score towards traditional sports was at a moderate level. As a result, it was determined that there were significant differences between the groups in terms of the variables of university, academic success status, department, class and place of birth in the overall scale and its sub-dimensions.

Keywords: Traditional sports, Sport sciences, Attitude

Giriş

Tarih boyunca geniş bir coğrafyaya yayılmış olmasından kaynaklı olarak Türkler'in kültürel birikimleri oldukça fazla ve çeşitlilik göstermektedir (Yetişgin, 2007). Yine Türkler hacimsel olarak geniş bir alana hükmetmelerinden dolayı dışarıdan gelebilecek tehditlere karşı 'fiziksel ve psikolojik' olarak hazır bulunmada geleneksel sporları bir araç olarak kullanmışlardır. Bu açıdan geleneksel sporlar Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir (Karahüseyinoğlu, 2008). Geleneksel sporların temelinde savaşa hazır olma ve savaş meydanlarında başarı gösterebilme unsurları yer almaktadır (Dever ve İslam, 2015). Zamanla Türk devletlerinin sahip olduğu savaş kültürü yerini rekabetçi geleneksel sporlara bırakmıştır (Ağırmatlı ve Begiç, 2019).

Geleneksel kavramını, hareketlerin ya da davranışların toplum tarafından kabul görülüp sürekli uygulanması şeklinde açıklamak mümkündür. Kabul şartına bağlı olarak toplum, yaşadığı dönem içerisinde tüm hareketleri kabul edip yeni nesillere aktarmaz. Bu aşamada önemli olan toplumun sahip olduğu norm ve değerlerdir (Karahüseyinoğlu, 2008). Her gelenek her toplumda kabul görmeyebilir. Kabul gören gelenekler zamanla gelişip benimsenerek günümüze gelirken, kabul görmeyenler ise zamanla yok olmuş ya da yok olmaya yüz tutmuştur. Bu kabul durumu geleneksel sporlar için de geçerlidir. Toplum tarafından kabul gören sponsal etkinlikler ve geleneksel sporlar temelinde, öğretisiyle usta-çırak ilişkisi şeklinde ilerleyen kuşaktan kuşağa aktarım sağlayan doğal ortamında deneyimlenen gelenekleri oluşturmuştur (Safiye ve Nalcioğlu, 2019). Kabul gören ve sürekliliğe sahip olan etkinliklerin ve geleneklerin tekrarlı hale gelmesi onların gelenekselleştiğinin en bariz göstergesidir (Karahüseyinoğlu, 2008). Geleneksel kavramı zamanla evrimleşerek yerleşik bir kültüre dönüşmektedir. Bu durum geleneksel sporların belirli bir kültürün yapıtaşlarını oluşturmaktadır. Kültürün geleneksel sporları üzerinde farklı boyutlarda yansımalarını görebilmek de bu sayede mümkün olabilmektedir.

Geleneksel oyunlar ve sporlar, belirli bir halk kültürüne doğrudan bağlıdır. Profesyonel olmayan oyun benzeri etkinlikler içerisinde rekabet unsurunu barındıran farklı tiplerdeki aktiviteler bütünü olarak değerlendirilebilir. Geleneksel oyunların ve sporların özünde geleneksel değerleri korumuş katılımcı ve bütünleştirici bir yapı vardır (Korkmaz ve Kızanlıklı, 2023). Geleneksel oyunlar günlük yaşamdan ilham almakta kimi zaman da dini inançlar ve ritüellerle bağlantılı kültürel mirasın ayrılmaz bir parçasıdır (Bronikowska ve Groll, 2015). Geleneksel sporlar sadece oyun ve eğlence amaçlı olmayıp, aynı zamanda geçmiş kuşaklardan gelen bir kültür aktarımıdır. Geleneklerin ve göreneklerin yeni kuşaklara aktarılmasında bir miras olarak karşımıza çıkmaktadır (Ćurčić, Bjeljac ve Brankov, 2020). Geleneksel oyunlar fiziksel aktivitenin ön planda olduğu, oyuncuların oyunun kurallarına, alanına, süresine, oyuncu sayısına ve en önemlisi oyun araçlarına müdahale ederek, oyunu özgürce kendilerine göre uyarladıkları oyunlardır. Bura-

da en önemli nokta ise, yaratıcılığın, bireyler arası iletişimin ve oyun kurmanın ön planda olmasıdır. Bu yönleri ile geleneksel oyunlar özellikle çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal ve duyuşsal gelişimlerine önemli katkılar sunmaktadır (Hazarı ve diğerleri, 2017). Günümüzde oyun, küçük- büyük her yaştan, her kuşaktan bireylerin dahil olduğu bir eylem olarak ifade edilmektedir (Güler, 2022). Geleneksel oyunlar ve sporlar içerisinde yer alan Savur (2019), geleneksel çocuk oyunları da buldukları coğrafya ve milletlerin kültürel dinamiklerini taşıırken bu oyunları oynayan çocukların ortak karar alıp ortak paydada buluşmalarını sağlayarak çocukların sosyalleşmelerini sağlamaktadır. Geleneksel çocuk oyunlarının nesilden nesile aktarıldığı ve kuşaklar arasında bir köprü işlevi gördüğü gözlenmektedir. 2003 yılında UNESCO tarafından kabul edilen "Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi"nden hareketle bu tür kültür odaklı çalışmaların literatüre kazandırılıp korunması, işlevleri ve oynanış biçimleriyle beraber geleceğe aktarılması Türk kültürü açısından büyük bir kazanımdır. Dünyanın her yerinde, her çağda ve kültürde çocuklar oyun oynamaktadır. Ancak nesilden nesile aktarılan bu oyunların bir kısmı olduğu gibi oynanırken bir kısmı birtakım değişmelere uğramış diğer bir kısmı ise tamamıyla unutulmuştur. Geçmişten günümüze ülkemizde olduğu gibi diğer Türk topluluklarında da bilinip oynanan oyunlar ne yazık ki her geçen gün biraz daha unutulmaktadır (Esen, 2008).

Tutum, kişinin dış dünyasındaki nesne veya durumlara tepki verme eğilimidir (İnceoğlu, 2011). Tutum kavramı, sosyal psikolojinin temel unsurlarından biri haline gelmiştir. Bireylerin çeşitli durumlara karşı algılarını yaklaşımlarını ve hareket edebilme şekillerini anlamaya çalışmaktır (Kirel, 2004). Bazı tanımlarda ise tutum, bireyin bir nesne ile ilgili pozitif ya da negatif algısının kodlanması olarak ifade edilmektedir (Franzoi, 2003). Tutumlar birçok alanda insan davranışına yön veren psikolojik yapılarıdır. Tutumlar bireylerin kararlarını, seçimlerini, herhangi bir konudaki yeterlik algılarını ve başarıyı etkileyebilir. Bu doğrultuda geleneksel sporlara yönelik tutumların ölçülebilmesi önemlidir (Evli ve diğerleri, 2021). Toplumsal geleneğin önemli bir kısmı da geleneksel sporlardır. Toplumdan topluma geleneksel sporlara karşı tutum kavramı farklılık gösterebilmektedir. Bireylerin ya da toplumların içerisinde buldukları coğrafi şartlar ve sosyo-demografik özellikleri geleneksel sporların oluşmasında temel unsurlar olmaktadır. Toplumlar genellikle kültür özelliklerine göre farklı spor dallarını tarihsel süreç içerisinde benimsemişlerdir (Evli ve diğerleri, 2021). Özellikle toplumların kültürel birikimlerini anlaşılmasında geleneksel sporlarını anlayabilmenin rolü büyüktür (Güven, 1999). Geleneksel sporları yalnızca herhangi bir spor branşı olarak değerlendirmenin eksik kalacağı düşünülmektedir. Çünkü geleneksel sporlar ulusların avcılık savaş ve temel hayatta kalma becerilerini içerisinde barındıran bir bütün olarak değerlendirilmektedir.

Geleneksel sporlar, ulusların ya da milletlerin sahip oldukları kültürel mirasların korunmasında, gelecek nesillerin bu

mirastan etkin ve verimli bir şekilde aktarılmasında kritik bir öneme sahiptir. Milli ve manevi unsurların temelinde olan, aynı zamanda gelecek nesiller ile kültür aktarılmasında bir köprü görevi görmektedir (Karahüseyinoğlu, 2007). Diğer yandan farklı tipte spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmak, farklı türde sporların tanıtılmasının yanında organizasyon ev sahipliği yapan ülkeler için ekonomik ve turizm boyutundan da fayda sağlamaktadır (Çakıcı ve Güler, 2014). Türklerin tarihine bakıldığında at biniciliği, ok atma, güreş gibi birçok sporun geçmişten günümüze faal olarak birçok bölgede etkinliklerini sürdürdüğü görülmektedir. Bu etkinlikler yoluyla yeni nesillere geleneksel sporların aktarımları sağlanmaktadır. Eski uygarlıklar incelendiğinde hemen hepsinde sporun ve geleneksel aktivitelerin ulusal kültürlerle farklı katkıları olmuş, ulusal bilincin oluşmasında vazgeçilmez unsurları arasında yer almıştır (Tükel, Atılgan ve Temel, 2019). Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu, Türkiye' de geleneksel spor dalı olarak kabul edilen ve geçmiş 5000 yılı aşkın kadim Türk Medeniyetlerinden, Selçuklu ve Osmanlı'da yaygın olarak icra edilen Atlı Cirit, Rahvan binicilik, Aba Güreşi (Aşırtmalı ve Kapışmalı), Şalvar Güreşi, Geleneksel Kızak, Atlı Kızak ve Kökbörü spor dallarını barındıran ve 1996 yılında kurulmuş bir spor federasyonudur. Her yıl Türkiye'nin 50 farklı ilinde geleneksel sporları halk ile buluşturmaktadır (Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu, 2024). Günümüzde de geleneksel spor oyunlarından örneğin Cirit oyunu, daha 40-50 yıl öncesine kadar yaygın bir oyun olduğu halde son yıllarda sadece Erzurum, Erzincan, Uşak, Bayburt, Ankara, Manisa ve Kars yörelerinde yaşamaya devam etmektedir. Geleneksel Spor Dalları Federasyonu Başkanlığı diğer ata sporlarını olduğu gibi cirit sporunu da yaşatmaya ve geliştirmeye çalışmaktadır (Atılgan, Türkçapar ve Tükel, 2019).

Geleneksel spor oyunlarının genel olarak hayatta kalma faaliyetlerinden (avlanma gibi), belirli yaşam biçimlerinden veya askeri faaliyetlerden (okçuluk, ata binme, eskrim vb.) geldiği belirtilmektedir. Eğlenmek için yapılan faaliyetler, düzenli koşullar altında, önceden belirlenmiş bir saha veya parkurda belirli kurallara göre yapıldığında oyuncuların güç, hız ve diğer motor becerilerini gerektiren spor haline gelmiştir. Geleneksel spor oyunlarında amaç kazanmaktır ve en iyi performanslar yerel efsanelerde bulunur ancak istatistiksel bir verisi yoktur bu nedenle bu performanslar hatırlanan zamana göre değişiklik göstermektedir (Bronikowska ve diğerleri, 2015). Bir toplumun yaşattığı, paylaştığı ve geliştirdiği gelenekler o toplumun kültürünü yansıtır. Bütün Türk dünyası içinde coğrafi farklılıklarına karşın, duyma, düşünme ve bunları ifade etmede belirgin bir beraberlik vardır. Bu beraberlik yüzyıllar ötesine dayanan özdeki beraberliğin, ana kökün uzantılarının sonucudur. Kültürel değerlerin yaşatılmasında en tabii ve etkili metot, eğlence unsurunun kullanılmasıdır. Oyun ve eğlencenin araç olarak değerlendirildiği bu ortamlarda, amaç, toplumu oluşturan üyeler tarafından gelenek ve göreneklerin canlandırılması, gösterim yoluyla yeni nesillere aktarılmasıdır. Geleneksel oyunlar adet ve geleneklerin bir aynası olduğundan ve geleneksel değere sahip olduğundan dolayı bu oyunların gelecek kuşakla-

ra aktarılması, kültürün sürekliliği açısından büyük önem taşımaktadır (Esen, 2008).

Geleneksel spor oyunları belirli bir halk kültürüne doğrudan bağlı, çoğunlukla fiziksel oyun ve sınırlı veya profesyonel değişkenleri olmayan oyun benzeri unsurlarla rekabet eden spor faaliyetleri olmakla beraber modern sporlardan daha fazla ritüel içermektedir. Bu nedenle geleneksel spor oyunları geleneksel değerleri korumuş, katılımcıların becerilerini geliştirmiş ve bugünü geçmişle ilişkilendirmeye yardımcı olmuştur. Bununla birlikte geleneksel spor oyunları kültürün ve tarihin ortak meyvesi olarak ortaya çıkmakta ve toplumun kültürel mirası olarak görülmektedir. Bu oyunlar farklı davranış biçimlerinin, başkalarıyla iletişim kurmanın ve çevreyle teması geçmenin derin toplumsal köklerini yansıtmaktadır. Bunun yanı sıra eğlence amaçlı da oynanan bu oyunlar geleneksel ayin ve törenlere göre gerçekleştirilen, dini inançlarla bağlantılı, günlük yaşamdaki uygulamalardan ilham alan, kültürel mirasın bir parçası olarak belirtilmektedir (Bronikowska ve Groll, 2015).

İnsan hayatı statik değil hareketli ve dinamiktir. Bu bağlamda insan hayatında örf, adet, kültür ve geleneklerde zaman içerisinde bazıları farklılaşmakta bazıları ise unutulmuş olarak yok olmaktadır. Geçmişten günümüze Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan geleneksel sporların, sahip olunan kültürün yok olmasını ve gelecek nesillere tanıtılması ve aktarılmasında kilit öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu sayede sadece yerelde değil aynı zamanda ulusal anlamda geleneksel sporların tanıtımı ve bilinirliğinin artabileceği varsayılmaktadır. Araştırma kapsamında, geleceğin öğretmenleri, antrenörleri ve spor yöneticileri adayları olan Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin geleneksel sporların yaşatılması noktasında geleneksel sporlara yönelik tutumlarının araştırılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda çalışma değerli görülmektedir. Bu yolla Spor Bilimleri Fakülteleri çatısı altında yer alan öğrencilerin gelecekte görev yapacakları kurum ve kuruluşlar bünyesinde gelecek nesillere geleneksel sporların aktarılabilmesinde olumlu tutum sergilemelerinin kritik rol oynayacağı düşünülmektedir.

Spor, uluslararası siyasi ilişkilerde her zaman olumlu yönde önemli bir yaptırım aracı olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda, sporun ve büyük spor etkinliklerinin uluslararası siyasette ağırlığı giderek artmaktadır. Uluslararası ilişkilerde kullanılan birincil diplomatik araçların etkisiz olduğu durumlarda spor ikincil bir diplomatik araç işlevi görmektedir (Doğu ve Sunay, 2010, s. 93-94). Spor organizasyonları, küresel toplum içerisinde milletlerin ve şehirlerin yeniden konumlandırılmasına neden olacak niteliktedir. Bu etkinlikler bütün dünyaya ev sahibi ülke ve şehirlerin nerede olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte uluslararası alanda yer aldıklarını ve söz sahibi oldukları mesajını vermelerini sağlamaktadır (Ak, 2015). Bu bağlamda geleneksel spor oyunları Kırgızistan'ı uluslararası arenaya çıkaran önemli bir organizasyondur (Korkmaz ve Kızıllı, 2023). Eğitim sistemi içerisinde geleneksel oyunların mevcut yerinin betimlenmesi araştırmacıların ve eğitim yürütücülerinin yapacakları değerlendirmeler için önemli görülmek-

tedir (Küçükbiş ve diğerleri, 2022). Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin geleneksel sporlara yönelik tutumlarının incelenmesi, bu çalışmanın temel çıkış noktasıdır. Geleneksel sporlara yönelik tutumların anlaşılması, fakülte öğrencilerinin bu alandaki ilgi ve farkındalıklarının ortaya konulması açısından önem arz etmektedir. Bu çalışma, öğrencilerin geleneksel sporlara karşı tutumlarını inceleyerek, bu tutumların farklı değişkenlerle ilişkisini ele almaktadır. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin geleneksel sporlara yönelik tutumlarının incelenmesi, sosyal ve kültürel açıdan önemli sonuçlar ortaya koyacaktır. Geleneksel sporlara yönelik tutumların belirlenmesi, bu alanda farkındalık oluşturulması ve bu alana ilgi duyulması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca geleneksel sporlara yönelik tutumların farklı değişkenlerle ilişkisi incelenerek gelecekte yapılacak çalışmalara temel oluşturacaktır.

Küreselleşmeyle beraber sınırların ortadan kalktığı dönemde post modern dokulara artan ilgiyle birlikte geleneksel spor oyunları tüm dünyada dikkatleri üzerine çekmektedir. Çünkü "küreselleşen" dünyada geleneksel spor oyunları "küresel" olgular barındırmakta ve Türk milletinin göçebe bozkır yaşam kültürünü yansıtmaktadır (Korkmaz ve Kızanlıklı, 2023). Türkiye ve Kırgızistan benzer kültürleri barındırır da farklı coğrafyalarda bulunmakta ve farklı yaşam koşullarına sahiptir. Örneklemdeki üniversitelerde ise tesisler, öğrenci, personel vb. kapasite bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Bu yüzden farklı iki ülkedeki üniversiteler araştırma örneğine dahil edilmiştir. Araştırmanın amacı, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin geleneksel sporlara yönelik tutumlarını belirlemek, olası tutum farklılıklarını ortaya koymak ve bu farklılıkların hangi faktörlere bağlı olarak geliştiğini anlamaktır. Öğrencilerin geçmiş deneyimleri, eğitim seviyeleri gibi faktörlerle tutumları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi önemli görülmektedir. İki farklı Türk toplumunda öğrenim gören Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin geleneksel sporlara karşı tutumlarının ortaya konmasının önemli olduğu düşünülmüş olup çalışma kapsamında aşağıda yer alan sorulara cevaplar aranmıştır.

- Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin geleneksel sporlara yönelik tutum puanı ortalamaları hangi düzeydedir?
- Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversite ve akademik başarı durumu değişkenleri açısından geleneksel sporlara yönelik tutumlarında anlamlı farklılık var mıdır?
- Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin bölüm değişkeni açısından geleneksel sporlara yönelik tutumlarında anlamlı farklılık var mıdır?
- Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin sınıf değişkeni açısından geleneksel sporlara yönelik tutumlarında anlamlı farklılık var mıdır?
- Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin doğduğu yerleşim yeri değişkeni açısından geleneksel sporlara yönelik tutumlarında anlamlı farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış olup betimsel tarama desen olarak tercih edilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan geniş bir araştırma modelidir (Karasar, 2012). Tarama modelleri, karmaşıklıkları açısından basit sıklık hesapları ile ilişki analizini ortaya koyan çalışmalara kadar oldukça geniş bir yelpazede yer alırlar (Cohen vd., 2021).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin tamamı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise gönüllü olarak araştırmaya katılan 323 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında örneklem büyüklüğü belirlemede Adam'ın (2020) "Anket Araştırmasında Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi" (Sample Size Determination in Survey Research)'de yer alan tablodan faydalanılmıştır. Buna göre evren büyüklüğü 800 olan ve %90 güven aralığında minimum örneklem büyüklüğü 203 olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. Araştırma örneğine dahil edilen katılımcı bilgileri

Demografik Değişkenlere Göre	n	%	
Üniversite	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	143	44.3
	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	180	55.7
Akademik Başarı Durumu	Orta	173	53.6
	Yüksek	150	46.4
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	112	34.7
	Antrenörlük Eğitimi	108	33.4
	Spor Yöneticiliği	103	31.9
Sınıf	1.Sınıf	65	20.1
	2.Sınıf	105	32.5
	3.Sınıf	67	20.7
	4.Sınıf	86	26.6
Doğduğu Yerleşim Yeri	Köy	138	42.7
	İl Merkezi	71	22.0
Yerleşim Yeri	İlçe Merkezi	94	29.1
	Kasaba	20	6.2

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama materyali olarak katılımcıların demografik bilgilerinden oluşan "Kişisel/Demografik Bilgi Formu" ile Evli ve diğerleri (2021), tarafından geliştirilen 21 madde ve 5 alt boyuttan oluşan "Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılarak veriler toplanmıştır. Ayrıca araştırmada gönüllü katılım ilkesine bağlı kalınmıştır. Bu çalışmada tüm katılımcılardan 'Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu' ile onay alınmıştır. Ölçeği geliştiren araştırmacılar ölçeğin genelinde Cronbach Alpha katsayılarını .86, alt boyutlarda ise psikolojik gelişim .76, fiziksel gelişim .84, sosyal gelişim .88, bilişsel gelişim .75 ve kültürel gelişim .77 olarak bulmuşlardır. Bu araştırmada ise ölçeğin geneline ilişkin Cronbach Alpha katsayısı .98 olarak hesaplanırken psikolojik gelişim, fiziksel gelişim, sosyal

gelişim, bilişsel gelişim ve kültürel gelişim boyutlarına ilişkin Cronbach Alpha katsayıları sırasıyla .90, .91, .94, .95 ve .93 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi, İstatistiki yazılım SPSS 27.0 paket programı ile yapılmıştır (SPSS, 2020). İstatistiksel anlamlılık derecesi ($p < 0,05$) olarak ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan testlerin belirlenmesi için elde edilen puanlarının normal dağılım gösterip göstermediği basıklık ve çarpıklık katsayısı yöntemiyle (Büyükoztürk, 2018) belirlenmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiği için Independent t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Çalışmada etki büyüklüğü için ikili karşılaştırmalar t-testinde etki büyüklüğünü Cohen'in d formülünden yararlanılmıştır. Cohen'e (2013) göre; değer 0.2'den küçük olması durumunda zayıf; 0.5 olması durumunda orta; 0.8'den büyük olması durumunda ise güçlü etki büyüklüğü olarak tanımlanmaktadır. Çoklu karşılaştırmalar için ANOVA testi kullanılırken etki büyüklüğünü belirlemek için eta-kare (η^2) formülünden yararlanılmış olup 0.01=küçük etki; 0.06=orta etki; 0.14=büyük etki vardır (Büyükoztürk, 2011).

Etik Beyan

Araştırmanın etik onayı Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıbbi Araştırmalar Etik Kurulundan 18.03.2024 tarihinde 02 sayılı karar numarası ile etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler tablolar halinde sunulmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların geleneksel sporlara yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalama ve normallik puan dağılımı

Ölçek/Faktörler	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık	Min	Maks
Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum	63.33	21.07	.65	-0.752	21	105
Psikolojik Gelişim	11.53	4.04	.79	-0.458	4	20
Fiziksel Gelişim	11.86	4.19	.64	-0.76	4	20
Sosyal Gelişim	12.30	4.45	.56	-1.067	4	20
Bilişsel Gelişim	15.09	5.47	.59	-0.923	5	25
Kültürel Gelişim	12.55	4.58	.43	-1.224	4	20

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların aritmetik ortalama da geleneksel sporlara yönelik tutum puanı ortalamalarının minimum ve maksimum değer ortalamalarına bakıldığında orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların geleneksel sporlara yönelik tutum ölçeği üniversite değişkeni t-Testi bulguları

Ölçek/Faktörler	Üniversite	\bar{X}	SS	t	p	Etki Büyüklüğü
Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum	KSÜ	69.63	21.40	4.963	.000*	.556
	KTMÜ	58.32	19.45			
Psikolojik Gelişim	KSÜ	12.29	4.23	3.081	.003*	.345
	KTMÜ	10.92	3.79			
Fiziksel Gelişim	KSÜ	13.06	4.30	4.722	.000*	.529
	KTMÜ	10.91	3.85			

Gelişim Boyutu	Üniversite	\bar{X}	SS	t	p	Etki Büyüklüğü
	KTMÜ	11.17	4.13			
Bilişsel Gelişim	KSÜ	16.55	5.58	4.404	.000*	.493
		KTMÜ	13.93			
Kültürel Gelişim	KSÜ	14.00	4.60	5.289	.000*	.592
		KTMÜ	11.39			

KSÜ: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, KTMÜ: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, * $p < 0.05$

Tablo 3 incelendiğinde yapılan analizler sonucunda katılımcıların üniversite değişkeni bakımından Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum Ölçeği genelinde [$t(323) = 4,963, p < .(05)$] ve Psikolojik gelişim [$t(323) = 3,081, p < .(05)$], Fiziksel gelişim [$t(323) = 4,722, p < .(05)$], Sosyal gelişim [$t(323) = 5,335, p < .(05)$], Bilişsel gelişim [$t(323) = 4,404, p < .(05)$] ve Kültürel gelişim [$t(323) = 5,289, p < .(05)$] alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ölçek geneli ile alt boyutlarda KSÜ katılımcılarının geleneksel sporlara yönelik tutum puanlarının KMÜ katılımcılara göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu tabloda görülmektedir. Etki büyüklüğü Cohen-d değerleri incelendiğinde psikolojik gelişim alt boyutunda küçük etki büyüklüğüne sahip iken ölçek geneli toplam puanında ve diğer alt boyutlarda bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerine etkisinin genel anlamda orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların geleneksel sporlara yönelik tutum ölçeği akademik başarı durumu t-testi bulguları

Ölçek/Faktörler	Akademik başarı durumu	\bar{X}	SS	t	p	Etki Büyüklüğü
Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum	Orta	58.06	19.65	-4.999	.000*	-.558
	Yüksek	69.40	21.08			
Psikolojik Gelişim	Orta	10.59	3.51	-4.612	.000*	-.515
	Yüksek	12.61	4.34			
Fiziksel Gelişim	Orta	10.92	3.96	-4.437	.000*	-.495
	Yüksek	12.94	4.19			
Sosyal Gelişim	Orta	11.25	4.16	-4.692	.000*	-.523
	Yüksek	13.51	4.49			
Bilişsel Gelişim	Orta	13.90	5.21	-4.326	.000*	-.483
	Yüksek	16.47	5.46			
Kültürel Gelişim	Orta	11.40	4.25	-5.023	.000*	-.560
	Orta	58.06	19.65			

* $p < 0.05$

Tablo 4 incelendiğinde yapılan analizler sonucunda katılımcıların akademik başarı durumu değişkeni bakımından Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum Ölçeği genelinde [$t(323) = -4,999, p < .(05)$] ve Psikolojik gelişim [$t(323) = -4,612, p < .(05)$], Fiziksel gelişim [$t(323) = -4,437, p < .(05)$], Sosyal gelişim [$t(323) = -4,692, p < .(05)$], Bilişsel gelişim [$t(323) = -4,326, p < .(05)$] ve Kültürel gelişim [$t(323) = -5,023, p < .(05)$] alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ölçek geneli ile alt boyutlarda yüksek düzeyde akademik başarıya sahip olan katılımcıların geleneksel sporlara yönelik tutum

düzeği puanlarının orta düzeyde akademik başarıya sahip olan katılımcılara göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu tabloda görülmektedir. Etki büyüklüğü Cohen-d değerleri ince-

lendiğinde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerine etkisinin genel anlamda orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların geleneksel sporlara yönelik tutum ölçeği bölüm değişkeni ANOVA testi bulguları

Ölçek/Faktörler	Bölüm	\bar{X}	SS	f	p	Fark olan gruplar (LSD Testi)	Etki Büyüklüğü
Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum	BESÖ ^a	58.42	20.31	7.309	.001*	c-a, b	.044
	Antrenörlük Eğitimi ^b	62.84	21.36				
	Spor Yöneticiliği ^c	69.17	20.32				
Psikolojik Gelişim	BESÖ ^a	11.04	4.03	1.944	.145	-	.012
	Antrenörlük Eğitimi ^b	11.47	3.91				
	Spor Yöneticiliği ^c	12.12	4.15				
Fiziksel Gelişim	BESÖ ^a	10.83	3.75	7.286	.001*	c-a	.044
	Antrenörlük Eğitimi ^b	11.87	4.43				
	Spor Yöneticiliği ^c	12.97	4.13				
Sosyal Gelişim	BESÖ ^a	11.26	4.42	7.606	.001*	c-a, b	.045
	Antrenörlük Eğitimi ^b	12.18	4.41				
	Spor Yöneticiliği ^c	13.57	4.25				
Bilişsel Gelişim	BESÖ ^a	13.79	4.93	7.189	.001*	c-a, b	.043
	Antrenörlük Eğitimi ^b	15.04	5.84				
	Spor Yöneticiliği ^c	16.56	5.31				
Kültürel Gelişim	BESÖ ^a	11.51	4.33	8.255	.000*	c-a, b	.049
	Antrenörlük Eğitimi ^b	12.29	4.61				
	Spor Yöneticiliği ^c	13.95	4.49				

BESÖ: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, * $p < 0.05$

Tablo 5 incelendiğinde yapılan analiz sonucunda bölüm değişkeni açısından Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ve fiziksel gelişim, sosyal gelişim, bilişsel gelişim ve kültürel gelişim alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0.05$). Psikolojik gelişim alt boyutu puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Ayrıca genel anlamda

gruplar arasındaki puan dağılımına bakıldığında spor yöneticiliği bölümünün lehine tutum puanları daha yüksektir. Etki büyüklüğü eta-kare (η^2) değerleri psikolojik gelişim alt boyutunda küçük etki büyüklüğüne sahip iken ölçek geneli toplam puanında ve diğer alt boyutlarda ise bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerine etkisinin orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların geleneksel sporlara yönelik tutum ölçeği sınıf değişkeni ANOVA testi bulguları

Ölçek/Faktörler	Sınıf	\bar{X}	SS	f	p	Fark olan gruplar (LSD Testi)	Etki Büyüklüğü
Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum	1.Sınıf ^a	62.46	20.75	2.870	.037*	d-b, c	.026
	2.Sınıf ^b	60.60	19.75				
	3.Sınıf ^c	61.31	20.44				
	4.Sınıf ^d	68.88	22.62				
Psikolojik Gelişim	1.Sınıf ^a	11.75	4.21	.846	.470	-	.008
	2.Sınıf ^b	11.41	3.88				
	3.Sınıf ^c	10.96	3.74				
	4.Sınıf ^d	11.94	4.33				
Fiziksel Gelişim	1.Sınıf ^a	11.97	4.29	3.884	.009*	d-b, c	.035
	2.Sınıf ^b	11.16	3.74				
	3.Sınıf ^c	11.30	4.06				
	4.Sınıf ^d	13.07	4.50				
Sosyal Gelişim	1.Sınıf ^a	11.91	4.20	3.952	.009*	d-a, b, c	.036
	2.Sınıf ^b	11.76	4.31				
	3.Sınıf ^c	11.75	4.42				
	4.Sınıf ^d	13.70	4.61				
Bilişsel Gelişim	1.Sınıf ^a	14.82	5.64	2.320	.075	-	.021
	2.Sınıf ^b	14.36	4.99				
	3.Sınıf ^c	14.85	5.43				
	4.Sınıf ^d	16.37	5.80				
Kültürel Gelişim	1.Sınıf ^a	12.02	4.44	3.208	.023*	d-a, b	.029
	2.Sınıf ^b	11.90	4.30				
	3.Sınıf ^c	12.46	4.57				
	4.Sınıf ^d	13.80	4.84				

* $p < 0.05$

Tablo 6 incelendiğinde, yapılan analiz sonucunda sınıf değişkeni açısından Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ve fiziksel gelişim, sosyal gelişim, kültürel gelişim alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0.05$). Psikolojik gelişim ve bilişsel gelişim alt

boyutu puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Ayrıca genel anlamda gruplar arasındaki puan dağılımına bakıldığında 4.sınıf öğrencilerinin lehine tutum puanları daha yüksektir. Etki büyüklüğü eta-kare (η^2) değerleri incelendiğinde bağımsız değiş-

kenlerin bağımlı değişkenler üzerine etkisinin genel anlamda orta düzeyde olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü eta-kare (η^2) değerleri fiziksel gelişim ve sosyal gelişim alt boyutları orta düzeyde etki büyüklüğüne sahipken ölçek geneli toplam

puanında ve diğer alt boyutlarda bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerine etkisinin küçük düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların geleneksel sporlara yönelik tutum ölçeği doğduğu yerleşim yeri değişkeni ANOVA testi bulguları

Ölçek/Faktörler	Doğduğu yerleşim yeri	\bar{X}	SS	f	p	Fark olan gruplar (LSD Testi)	Etki Büyüklüğü
Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum	Köy ^a	57.89	19.48	8.216	.000*	b-a, d c-a, d	.072
	İlçe Merkezi ^b	66.93	21.79				
	İl Merkezi ^c	70.07	21.46				
	Kasaba ^d	56.35	15.64				
Psikolojik Gelişim	Köy ^a	10.86	3.77	4.459	.004*	b-d c-a, d	.040
	İlçe Merkezi ^b	12.00	4.30				
	İl Merkezi ^c	12.48	4.29				
	Kasaba ^d	9.95	2.24				
Fiziksel Gelişim	Köy ^a	10.92	3.86	6.574	.000*	b-a c-d	.058
	İlçe Merkezi ^b	12.46	4.42				
	İl Merkezi ^c	13.09	4.33				
	Kasaba ^d	10.45	2.89				
Sosyal Gelişim	Köy ^a	11.08	4.02	7.937	.000*	b-a c-a, d	.069
	İlçe Merkezi ^b	13.06	4.59				
	İl Merkezi ^c	13.70	4.63				
	Kasaba ^d	11.50	3.73				
Bilişsel Gelişim	Köy ^a	13.82	5.07	7.653	.000*	b-a, d c-a, d	.067
	İlçe Merkezi ^b	15.87	5.63				
	İl Merkezi ^c	16.83	5.57				
	Kasaba ^d	12.90	4.35				
Kültürel Gelişim	Köy ^a	11.21	4.16	9.033	.000*	b-a c-a, d	.078
	İlçe Merkezi ^b	13.54	4.62				
	İl Merkezi ^c	13.98	4.67				
	Kasaba ^d	11.55	4.22				

*($p < 0.05$)

Tablo 7 incelendiğinde, yapılan analiz sonucunda doğduğu yerleşim yeri değişkeni açısından Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ve fiziksel gelişim, psikolojik gelişim, sosyal gelişim, bilişsel gelişim ve kültürel gelişim alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0.05$). Ölçek geneli ve alt boyutlarda gruplar arasındaki puan dağılımına bakıldığında doğduğu yerleşim yeri il ve ilçe merkezi olan öğrencilerin doğduğu yerleşim yeri köy ve kasaba olan öğrencilere göre tutum puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü eta-kare (η^2) değerleri incelendiğinde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerine etkisinin orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tartışma

Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin geleneksel sporlara yönelik tutumlarının incelenmesi bu çalışmanın temel noktasıdır. Geleneksel sporlara yönelik tutumların anlaşılması, fakülte öğrencilerinin bu alandaki ilgi ve farkındalıklarının ortaya konulması açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada, öğrencilerin geleneksel sporlara karşı tutumları incelenerek, bu tutumların farklı değişkenlerle ilişkisi ele alınmış, bağımsız değişkenlerde demografik bakımından anlamlı ilişki olup olmadığının belirlenmesi sağlanmıştır. Bu bağlamda katılımcıların aritmetik ortalamada geleneksel sporlara yönelik tutum puanlarının 'ölçek geneli' ile 'Psikolojik Gelişim, Fiziksel Gelişim, Sosyal Gelişim, Bilişsel Gelişim, Kültürel Gelişim' alt boyutlarında orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Turhan ve diğerleri, (2021) araştırma sonuçlarında Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutum ortalamalarını düşük derecede belirlemiştir.

lerdir. Tokmak, Aktaş ve İlhan (2023) çalışmalarında; Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin geleneksel sporlara yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Yapıcı, Alpulu ve Mametkulyev (2022) çalışmalarında öğrencilerin spora yönelik tutumlarında iyi derecede bir tutum sergilediklerini tespit etmişlerdir. Jianzhong (2004); spora yönelik olumlu tutum, gençlerin davranışlarını, ruh hallerini ve özgüvenlerini geliştirmenin yanı sıra ruhsal hastalık belirtilerini de azaltabilir veya ortadan kaldırabilir.

İlgili literatür taramasında, geleneksel sporlar ile ilgili yayınların genel olarak Türkçe içerikte olduğu görülmektedir. Türk coğrafyasında geleneksel sporların yaygın olması nedeniyle akademik çalışmaların sayısı da gün geçtikçe artmaktadır. Bu açıdan bakıldığında geleneksel sporlar üzerine yapılan çalışmalar Türkçe kaynak yönünden ve literatüre katkı sağlayabilme potansiyeli açısından değerli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca mevcut çalışmanın yapıldığı üniversitelerin bulunduğu ülke ve bölgeler geleneksel sporların yoğun olarak icra edildiği yerler olmasına rağmen bu bölgelerdeki öğrencilerin geleneksel sporlara yönelik tutumlarının incelenmesine yönelik çalışmaların istenilen düzeyde olmadığı kanaati oluşmuştur.

Bazı geleneksel sporların çıkış yeri olarak araştırmaya konu olan coğrafyaların olduğu bilinmektedir. Köklü bir geleneğe ve geçmişe sahip geleneksel bir spor olarak kabul edilen şalvar güreşlerine bakıldığında Kırgızistan ve Türkmenistan ve Türkiye'de (özellikle Kahramanmaraş ilinde) farklı tipte organizasyonlar düzenlenmektedir (Türkmen, Doğan ve Doğan, 2011).

Mevcut çalışma özgünlüğü yönünden kendinden sonraki çalışmalara kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

Türkçapar, Atılğan ve Öztürk (2023) Rekreatif Etkinliklere Katılan Bireylerin Geleneksel Sporlara Yönelik Tutumlarının İncelenmesi üzerine yaptıkları çalışmada, rekreatif etkinliklere katılan bireylerin geleneksel sporlara yönelik tutum puanlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yine Tokmak, Aktaş ve İlhan (2023) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin geleneksel sporlara yönelik tutumları üzerine yaptıkları çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin geleneksel sporlara yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu sonucuna varmıştır. Fişne, Bardakçı ve Karagöz (2017), Güreş branşı üzerine yaptıkları çalışmalarında, güreşin ata sporu olarak görülmesine rağmen, araştırmada toplumsal ilginin güreş sporuna yönelik olarak düşük olduğunu savunmaktadır. Ayrıca uluslararası literatürde geleneksel sporlara yönelik ilginin giderek azaldığı sonucuna varmışlardır. Korkmaz ve Kızanlıkl (2023), Kırgızistan yerel halklarının geleneksel spor oyunlarına yönelik tutumları üzerine yaptıkları çalışmalarında, geleneksel oyunların Kırgızistan için katılımcılar tarafından gurur kaynağı olarak görüldüğü ayrıca geleneksel oyunlar Kırgızistan'ın dünya çapındaki imajını iyileştirmekte olduğu sonucuna varmıştır. İslam ve Hasan (2023), ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersinde geleneksel sporlar ile öğrenme üzerine yaptığı çalışmada, geleneksel spor yoluyla öğrenme faaliyetinin, öğrencilerde öğrenmeye olan ilgilerinin artırılacağı sonucuna varmıştır.

Üniversite değişkeni bakımından katılımcıların ölçek geneli ile alt boyutlarda KSÜ geleneksel sporlara yönelik tutum puanlarının KMÜ katılımcılara göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Son yıllarda KSÜ faaliyetleri kapsamında ve Kahramanmaraş ili genelinde geleneksel spor etkinliklerine daha fazla yer veriliyor olması KSÜ öğrencilerinin geleneksel sporlara yönelik tutumları üzerinde olumlu etki oluşturduğu varsayılmaktadır. Bu durumun ülkelerin eğitim sisteminde geleneksel sporlara verdikleri ağırlık ve önemden kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırma örneklemindeki üniversiteler benzer kültürleri barındırır da farklı coğrafi bölgelerde ve farklı ülkelerde bulunmakta ve tesisler, öğrenci, personel vb. kapasitesi bakımından farklılıklar bulunmaktadır.

Avrupa ile Asya arasındaki coğrafi konumu nedeniyle Anadolu binlerce yıllık insanlık tarihi boyunca kültürler arasında köprü vazifesi üstlenmiştir. Türklerin gelenek göreneklerini örf ve adetlerini ve sporlarını bu kültür şekillendirmiştir (Ağırmatlı ve Begiç, 2019). Türkiye'de geleneksel sporlar içerisinde bazı branşlar içerisinde modern (olimpik) olan branşlar bulunsada geleneksel olan branşlar da bunların yanında yürütülmektedir. Bu durum güreş ve okçuluk sporunda açık bir şekilde görülebilmektedir. Okçuluk sporuna bakıldığında modern okçuluk federasyonunun yanında geleneksel okçuluk federasyonunun bulunması Türkiye için geleneksel sporların önemini vurgulamaktadır (Tükel ve diğerleri, 2019).

Akademik başarı değişkeni bakımından ölçek geneli ile alt boyutlarda, yüksek düzeyde akademik başarıya sahip olan

katılımcıların geleneksel sporlara yönelik tutum düzeyi puanlarının orta düzeyde akademik başarıya sahip katılımcılara göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik başarı düzeyi arttıkça geleneksel sporlara yönelik tutum düzeyinin arttığı ifade edilebilir. Ayrıca bu sonuç akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin farklı spor dallarına ilgisinin bulunduğu kaynaklandığını düşündürmektedir. Tokmak ve diğerleri (2023) araştırmalarında geleneksel sporlara yönelik tutum ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediğini tespit etmiştir.

Bölüm değişkeni açısından genel anlamda gruplar arasındaki puan dağılımında spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin lehine tutum puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Geleneksel sporların genel anlamda tanıtılması ve benimsenmesi spor yönetimi anlamında belirli özelliklerin var olmasını gerektirmektedir. Bu açıdan spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin sporlara yönetsel boyutta daha fazla ilgili oldukları düşünülerek geleneksel sporlara yönelik tutum puanlarının diğer bölüm öğrencilerinden daha yüksek olduğu varsayılmaktadır. Yavuz ve Yücel (2019) araştırmalarında spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının spor yapan öğrenciler lehine olumlu yönde anlamlı olduğunu belirlemiştir.

Sınıf değişkeni açısından genel anlamda gruplar arasındaki puan dağılımına bakıldığında, 4.sınıf öğrencilerinin lehine olduğu belirlenmiştir. Sınıf kademesi artıkça öğrencilerin aldıkları derslerin çeşitliliği ile farklı sporlara yönelik ilgileri, bilgi ve birikimleri artığı düşünülmektedir. Bu boyuttan değerlendirildiğinde 4.sınıf öğrencilerinin daha alt sınıflardaki öğrencilere göre geleneksel sporlara yönelik tutum puanlarının yüksek olduğu söylenebilir. Şam, Bayram ve Taşdemir (2021) çalışmalarında sınıflar arasında Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik öğrenci tutumlarında anlamlı düzeyde farklılık tespit etmişlerdir. Varol (2017) yaptığı çalışmada sınıflar arasında spora yönelik öğrenci tutumlarında anlamlı düzeyde bir fark tespit etmemiştir. Yavuz ve Yücel (2019) çalışmalarında spora yönelik tutum ile öğrenim gördüğü sınıf arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamıştır. Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği ders müfredatında derslerin ağırlıklı olarak teorik derslerden oluşması, uygulamalı spor branş derslerinin seçmeli olmasının öğrencilerin spora yönelik tutumlarında belirleyici olduğunu spora yönelik tutumları üzerinde sınıflar düzeyinde herhangi bir farklılık oluşturmadığını ifade etmişlerdir.

Doğduğu yerleşim yeri değişkeni açısından genel anlamda gruplar arasında puan dağılımında il ve ilçe merkezinde yaşayan öğrencilerin lehine tutum puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İl ve ilçe merkezinde doğmuş olan öğrencilerin geleneksel spor organizasyonlarına erişimi, ulaşımı ve farkındalığının diğer gruplara kıyasla daha kolay ve avantajlı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. İmkân ve şartların etkisinden kaynaklandığı söylenebilir. Diğer taraftan imkân ve şartlar bazen kırsal kesimlerde daha avantajlı olabilmektedir. Farklı perspektiften düşünülüp değerlendirildiğinde şehirlerde yaşa-

yan çocuklarda geleneksel sporlara yönelik tutum açlığı olduğu da ifade edilebilir. Savur (2019); kentleşmeyle birlikte yeni neslin geleneksel oyunları oynamadığı hatta çoğunun oyunları bilmediği görülmektedir. Gelişen teknolojiyle birlikte oyunlar kare ya da dikdörtgen ekranlara girip sokaklar, meralar, boş alanlar unutulmuştur. Bu konuda önemli bir zenginliğe sahip olan ülkemizde, 7'den 70'e yeni nesillere kültürümüzü aktarmak adına bu oyunlarla ilgili öğretici ciddi çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Geleneksel spor oyunlarının sergilendiği Dünya Göçebe Oyunlarının, "Türk Dünyası Geleneksel Spor Oyunları" şeklinde olimpiyat oyunları formatına dönüştürülerek sürekli ve düzenli olarak yapılmasının gelecek nesillere aktarılmasında etkili olacağı ve bu şekilde küreselleşen dünyaya karşı geleneksel Türk spor oyunlarının korunabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, geleneksel spor oyunlarına uluslararası standartlar ve kurallar getirilmesi gerek organizasyon kalitesi gerekse de uluslararası katılımlarda sağlayacağı artış nedeniyle önemli olacaktır. Geleneksel spor oyunlarının düzenlenmesi için gerekli olan alt yapı ve üst yapı yatırımlarının çevreci ve sürdürülebilir nitelikte olmasına ve hizmet kalitesi standartlarına uygun olmasına da dikkat edilmelidir (Korkmaz ve Kızanlıklı, 2023).

Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin geleneksel sporlara yönelik tutumlarının farklı değişkenler bakımından belirlenmesi ile sosyal ve kültürel açıdan önemli sonuçlar ortaya koyacaktır. Geleneksel sporlara yönelik tutumların belirlenmesi, bu alanda farkındalık oluşturulması ve bu alana ilgi duyulması açısından büyük önem taşımaktadır. Öğrencilere üniversiteye başlamış oldukları 1. sınıftan itibaren geleneksel sporların tanıtılması fayda sağlayacaktır. Dahası bölgesel ve il organizasyonlarına öğrencilerin katılımının sağlanması ve görev almalarının teşvik edilmesi geleneksel sporlara yönelik tutumları üzerinde etkisi olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak geleneksel sporlara yönelik tutum ölçeği toplam puan ve alt boyutlarında üniversite, akademik başarı, bölüm, sınıf ve doğduğu yerleşim yeri değişkenleri bakımından gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğin farklı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi gelecekte yapılacak çalışmalara temel oluşturacaktır. Geleneksel Sporlara Yönelik Tutum Ölçeği ile akademik azim, modern sporlar, e-spor, motivasyon, kültür etkileşimi, sürdürülebilirlik ve benzeri konularda geliştirilmiş ölçekler birlikte incelenerek yeni araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Finans Kaynakları

Bu çalışmanın hazırlanması ve yazımı sırasında kurum ve/veya kuruluşlardan herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Araştırma Fikri: OÖ, DA; Araştırma Tasarımı: ÜT, DA; Verilerin Analizi: DA, OÖ; Makale Yazımı: OÖ, DA; Eleştirel İnceleme: ÜT

Kaynaklar

1. Adam, A. M. (2020). Sample size determination in survey research. *Journal of Scientific Research and Reports*, 26(5), 90-97.
2. Ağırmatlı H. ve Begiç H.N. (2019, Ekim). Şanlıurfa Siverek'de kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel sporlarımızdan "at yarışı, cirit ve deve güreşi" üzerine bir çalışma. VIII Türk Halklarının Geleneksel Spor Oyunları Kongresi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Kahramanmaraş Belediyesi Yayını/Kahramanmaraş.
3. Ak, D. (2015). Olimpiyat oyunlarının ev sahibi kente etkileri açısından değerlendirilmesi. *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 2(1), 1-19.
4. Atılğan, D., Türkçapar, Ü. ve Tükel, Y., (2019). Türk halklarının geleneksel spor oyunlarından cirit. Türk Halklarının Geleneksel Spor Oyunları Sempozyumu VIII., 16-18 Ekim 2019, Kahramanmaraş/Türkiye.
5. Bronikowska, M. ve Groll, M. (2015). Definition, classification, preservation and dissemination of traditional sports & games in Europe. *Tafisa Recall, Games of the Past, Sports for Today*, 1-10.
6. Bronikowska, M., Petrović, L., Horvath, R., Hazelton, L., Ojanemi, A., Alexandre, J. ve Silva, C. F. (2015). History and cultural context of traditional sports and games in selected European countries. *Tafisa Recall, Games of the Past, Sports for Today*, 1-19.
7. Büyükoztürk Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
8. Büyükoztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
9. Cohen, J. (2013). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Newyork: Academic press.
10. Cohen, L., Manion, L ve Morrison, K. (2021). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. (Çev. Ed.: E. Dinç, K. Kiroğlu). [Research Methods in Education]. Pegem Akademi.
11. Ćurčić, N., Bjeljac, Ž. ve Brankov, J. (2020). Rural Olympiads as promoters of old folk sports and games. *Contemporary Issues in Tourism*, 23.
12. Çakıcı, C. ve Güler, O. (2014, Nisan). Büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmaya değer mi? ekonomik beklentiler ve turizm açısından bir değerlendirme. Doğu Akdeniz Sempozyumu ss:37-50, Doğu Akdeniz/Mersin.
13. Dever, A. ve İslam, A. (2015). Tarihsel süreç içerisinde Türk kültüründe spor algısı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 46- 61.
14. Esen, M. A. (2008). Geleneksel çocuk oyunlarının eğitimsel değeri ve unutulmaya yüz tutmuş Ahıska oyunları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 357-367.
15. Evli, F., Koçak, Ç. V. ve Evli, M. (2021). Geleneksel sporlara yönelik tutumların ölçülmesi: ölçek geliştirme çalışması. *Uluslararası Beden Eğitimi Spor ve Teknolojileri Dergisi*, 2(1), 29-38.
16. Fişne, M., Bardakçı, S. ve Karagöz, Y. (2017). Ata sporumuz güreşe yönelik günümüzdeki toplumsal bakışın değerlendirilmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 28-42.
17. Franzoi, S. L. (2003). *Socialpsychology*. (Third Edition). Boston: Mc GrawHill.

18. Güler H. (2022). Dijital oyun e-spor ve geleneksel sporların karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), 315-326.
19. Güven, Ö. (1999). *Türklerde spor kültürü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını. s,5.
20. Hazar, Z., Demir, G., Namlı, S. ve Türkeli, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ve fiziksel aktivite düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 320-332.
21. Islam, R. W. ve Hasan, B. (2023). The influence of traditional sports invitation on interest in learning physical education junior high school students in jayapura city. *ACTIVE: Journal of Physical Education, Sport, Health and Recreation*, 12(2), 187-193.
22. İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim*. (5. Basım) İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
23. Jianzhong, X. (2004). Impacts of sports and health course standards on the psychological health of students. *PE Teachers*, (3), 61-63.
24. Karahüseynoğlu M. F. (2007). *Küreselleşme ve geleneksel Türk sporları*. İstanbul: Hürriyet Yayınları.
25. Karahüseynoğlu, M. F. (2008). Geleneksel Türk sporlarındaki modern spor yansımaları. *Sport Sciences*, 3(3), 130-137.
26. Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
27. Kirel, Ç. (2004). *Tutum ve tutum değişimi*. S. Ünlü, (Ed.), Sosyal Psikoloji içinde (s. 69-82) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
28. Korkmaz, A. ve Kızanlıklı, M. M. (2023). Geleneksel spor oyunlarının turizme etkileri üzerine bir araştırma: Kırgızistan örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 1193-1208.
29. Küçükbiş, H. F., Özkurt, B., Sirkeci, H. ve Öztürk, O. (2022). Geleneksel oyun ve geleneksel çocuk oyunlarının eğitim-öğretim programlarındaki yeri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(83), 1422-1436.
30. Safiye, Z. ve Nalcioğlu, B. (2019, Ekim). *Geleneksel sporların ve oyunların müzelenmesi*. VIII Türk Halklarının Geleneksel Spor Oyunları Kongresi, kongresinde sunulan bildiri, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Kahramanmaraş Belediyesi Yayını/Kahramanmaraş.
31. Savur, H. (2019). Ata yurttan ana yurda çocuk oyunlarının yolcuğu Taşeli yöresi çocuk oyunları üzerine bir değerlendirme. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 1-8.
32. SPSS, I. (2020). *IBM SPSS statistics for windows*. Version 27.0. Armonk, New York, USA: IBM Corp.
33. Şam, C. T., Bayram, M. ve Taşdemir, N. (2021). Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Ağrı ili Hamur ilçesi örneği). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4), 131-146.
34. Tokmak, A., Aktaş, V. ve İlhan, G. O. (2023). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin geleneksel sporlara yönelik tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 289-310.
35. Turhan, F. H., İnce, U., Aydogmus, M. ve Yalçın, İ. (2021). Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumları. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 19-32.
36. Tükel Y., Atılğan D. ve Temel A. S. (2019, Ekim). *Günümüzde geleneksel Türk okçuluğu*. Türk halklarının geleneksel spor oyunları. VIII kongresinde sunulan bildiri, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Kahramanmaraş Belediyesi Yayını/Kahramanmaraş.
37. Türkçapar, Ü., Atılğan, D. ve Öztürk, O. (2023, Ekim). *Rekreatif etkinliklere katılan bireylerin geleneksel sporlara yönelik tutumlarının incelenmesi*. Türkiye Cumhuriyeti'nin 100.Yıl Dönümü Müna-sebetiyle XII. Uluslararası Türk Halkları Geleneksel Spor Oyunları Sempozyumu, Bişkek 2023.
38. **Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu** (2024). Erişim tarihi: 26.09.2024 Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_Geleneksel_Spor_Dall%C4%B1_Federasyonu
39. Türkmen, M., Doğan, V. ve Doğan, A. (2011, Eylül). *Sempozyum açılış konuşması*. Kahramanmaraş Uluslararası Karakucak ve Kısa Şlavar Güreş Sempozyum Kitapçığı, Kahramanmaraş Belediyesi/Kahramanmaraş.
40. Varol, R. (2017). *Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin incelenmesi (Bartın Üniversitesi örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Bartın.
41. Yapıcı, E. C., Alpulu, A. ve Mametkulyyev, Y. (2022). Ortaokul ve lise öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 39-53.
42. Yavuz, C. ve Yücel, A. S. (2019). Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 2050-2058.
43. Yetişgin, M. (2007). Tarih, coğrafya ve sosyo-kültürel ortamın Türk kimliğinin gelişmesine etkileri. *Akademik İncelemeler Dergisi* 2(1), 37-68.